

**UCHWAŁA NR LXIII/482/24
RADY POWIATU WE WŁOCŁAWKU**

z dnia 22 marca 2024 r.

**zmieniająca uchwałę w sprawie przyjęcia Powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie
oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w powiecie włocławskim na lata 2021-2025**

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U z 2024 r. poz. 107) oraz art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r., poz. 1249 oraz z 2023 r. poz. 289, 535 i 1606) uchwala się, co następuje:

§ 1. W uchwale Nr XXXI/263/21 Rady Powiatu we Włocławku z dnia 29 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w powiecie włocławskim na lata 2021-2025 wprowadza się następujące zmiany:

1) tytuł uchwały otrzymuje brzmienie: "w sprawie przyjęcia Powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej w powiecie włocławskim na lata 2021-2025",

2) § 1 otrzymuje brzmienie:

"§ 1. Przyjmuje się Powiatowy program przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej w powiecie włocławskim na lata 2021-2025".

3) załącznik otrzymuje brzmienie określone w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu we Włocławku.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 22 marca 2024 r.

Przewodniczący Rady

Zygmunt Stanisław Wierzowiecki

Powiatowy program przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej w powiecie włocławskim na lata 2021-2025.

**Rozdział 1.
Wprowadzenie**

21 czerwca 2023 roku weszły w życie przepisy, wprowadzone ustawą z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r., poz. 535). Przepisy te zmieniają terminologię stosowaną w ustawie. Pojęcie przemocy w rodzinie zostało zastąpione przemocą domową. Zmiany w ustawie ukierunkowują na właściwe spojrzenie na jednostkę doświadczającą przemocy, a nie rodzinę jako taką, w której występuje przemoc. Osobami doświadczającymi przemocy w związkach bliskich, jak i jej sprawcami, są aktualnie konkretne, indywidualne osoby, a jej przyczyną nie są dysfunkcje rodziny jako podstawowej komórki społecznej. Zgodnie z wprowadzonymi w życie zmianami, określana dotąd „osoba dotknięta przemocą w rodzinie” lub „ofiara przemocy w rodzinie” nazywana jest „osobą doznającą przemocy domowej”, natomiast „osoba stosująca przemoc w rodzinie” określona została jako „osoba stosująca przemoc domową”. Krąg osób, wobec których zastosowanie będą miały obecnie obowiązujące przepisy został rozszerzony między innymi: o byłego małżonka, byłego partnera lub inną osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania. Nowelizacja ustawy rozszerza zakres podmiotowego zastosowania ustaw, jak również dotychczasowych form przemocy domowej (obok przemocy: fizycznej, psychicznej i seksualnej, wprowadzono dwie kolejne formy, tj. przemoc ekonomiczną i cyberprzemoc). Regulacja wprowadza dodatkowe formy działań podejmowanych wobec osób stosujących przemoc domową, m.in. przewiduje odebranie broni palnej osobom stosującym przemoc domową, modyfikuje procedury "Niebieskie Karty" oraz pracę zespołów interdyscyplinarnych i dotychczasowych grup roboczych.

Zgodnie z art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021, poz. 1249, z późn. zm.) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej należy do zadań własnych powiatu. Nowelizacja powoduje konieczność zmian w zakresie przyjętych aktów prawa miejscowego, zatem koniecznym jest wprowadzenie zmian w dotychczas obowiązującym Powiatowym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w powiecie włocławskim na lata 2021 – 2025. Celem zaktualizowanego Powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej na lata 2021 - 2025 jest zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali tego zjawiska na terenie powiatu włocławskiego. Zaplanowane działania są zgodne z Powiatową Strategią rozwiązywania problemów społecznych w powiecie włocławskim na lata 2016-2025 oraz wyznaczonymi kierunkami w dokumentach strategicznych, zarówno krajowych jak i unijnych.

**Rozdział 2.
Charakterystyka zjawiska przemocy domowej**

2.1. Pojęcie przemocy domowej

Przemoc domowa to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności: narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia, naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę, ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej, istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą

środków komunikacji elektronicznej (ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej, t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249, z późn. zm.). Zgodnie z zapisami ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej:

- za osobę doznającą przemocy domowej należy rozumieć:

a) małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,

b) wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,

c) rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,

d) osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,

e) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,

f) osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,

g) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,

h) małoletniego, wobec których jest stosowana przemoc domowa;

- za osobę stosującą przemoc domową należy rozumieć pełnoletniego, który dopuszcza się przemocy domowej wobec osób wymienionych powyżej;

- świadkiem przemocy domowej - jest osoba, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej.

Ponadto przez osobę doznającą przemocy domowej należy także rozumieć małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej wobec osób jej doznających.

Przemoc może przybierać następujące formy:

- przemoc fizyczna - obejmuje szeroki wachlarz czynności: to nieprzypadkowe bicie, potrząsanie, ciągnięcie za włosy, aż po przypalanie, duszenie, topienie i użycie broni. Ma wywołać lęk lub stanowić karę za złamanie reguł ustanowionych przez sprawcę;

- przemoc psychiczna - to stałe upokarzanie, ciągle zwracanie uwagi, odrzucanie, terroryzowanie, straszenie, izolacja od rówieśników i członków rodziny, umniejszanie wartości działań, myśli czy zdolności, a także powtarzające się nękanie lub śledzenie. Ma to na celu pozbawienie ofiary zaufania do siebie i swoich kompetencji w różnych obszarach jej życia. Sprawca może śledzić każdy krok ofiary, kontrolować jej pocztę czy rozmowy telefoniczne, grozić jej, wmawiać, że stanie się coś strasznego, jeśli nie będzie posłuszna;

- przemoc seksualna - obejmuje całe spektrum zachowań: począwszy od niechcianych seksualnych gestów czy uwag, poprzez wymuszanie pożycia seksualnego, aż do fizycznego uszkodzenia genitaliów;

- przemoc ekonomiczna - sprawia, że ofiara staje się zależna od partnera i szczególnie podatna na przemoc. Przykłady tej przemocy obejmują ograniczenie dostępu do pieniędzy czy informacji o stanie finansowym rodziny, zmuszanie do proszenia o najmniejsze choćby środki, kłamanie na temat zasobów rodziny, wykradanie pieniędzy, niedopuszczenie do pracy zarobkowej;

- zaniedbywanie dziecka - obejmować może zarówno jego sferę psychiczną, jak i fizyczną. Jest niezaspokojeniem potrzeb dziecka niezbędnych dla jego prawidłowego rozwoju, związanych z odżywianiem, ubraniem, schronieniem, higieną, opieką lekarską, wykształceniem, a także niezaspokojeniem jego potrzeby miłości, ochrony oraz poczucia bezpieczeństwa;

- cyberprzemoc - przemoc stosowana przy użyciu urządzeń elektronicznych, takich jak komputer czy telefon, w celu wyrządzenia krzywdy drugiej osobie. Osoby doznające przemocy doświadczają lęku, bezsilności, przygnębienia i rozpacz. Ich ciało i psychika doznają ostrych urazów i podlegają długotrwałemu procesowi niszczącego stresu i zagrożenia. Przemoc we współczesnym świecie jest

- zjawiskiem coraz bardziej widocznym i niepokojąco narastającym, jest jednym z problemów społecznych, któremu należy przeciwdziałać.

2.2. Fazy przemocy

Częste zdziwienie budzi fakt długotrwałego pozostawiania osób doznających przemocy w zależności od sprawcy. Tymczasem ma na to wpływ wiele czynników. Należą do nich: sytuacja społeczna, postawy osób trzecich, mity i stereotypy na temat przemocy uwewnętrznione przez same ofiary, wreszcie specyficzne mechanizmy przemocy, które odbierają siły osobom pokrzywdzonym i utrudniają wyjście z przemocy. Zaobserwowano, że przemoc domowa zwykle powtarza się według zauważalnej prawidłowości zwanej cyklem przemocy. Cykl składa się z trzech następujących po sobie faz:

1) faza narastania napięcia - początkiem cyklu jest zwykle wyczuwalny wzrost napięcia oraz nasilające się sytuacje konfliktowe. Osoba stosująca przemoc jest stale poirytowana, napięta, często robi awantury z byle powodu, prowokuje kłótnie. Reakcją osoby doznającej przemocy na taką sytuację w domu jest najczęściej uspokajanie atmosfery, spełnianie wszelkich zachcianek, przepraszenie sprawcy „na wszelki wypadek”.

2) faza gwałtownej przemocy - w tej fazie osoba stosująca przemoc staje się gwałtowna, wpada w szał. Eksplozję wywołuje zazwyczaj jakiś drobiazg, np. lekkie opóźnienie posiłku. Skutki użytej przemocy mogą być różne - podbite oko, połamane kości, obrażenia wewnętrzne, poronienie, śmierć. Najczęściej w tej fazie ofiary decydują się wezwać policję lub szukać pomocy gdzie indziej. Po zakończeniu wybuchu przemocy, osoba doznająca przemocy jest w stanie szoku. Nie może uwierzyć, że to się na prawdę stało. Odczuwa wstyd i przerażenie. Jest oszołomiona. Staje się apatyczna, traci ochotę do życia, odczuwa złość i bezradność.

3) faza miodowego miesiąca - to faza skruchy i okazywania miłości. Osoba stosująca przemoc szczerze żałuje tego, co zrobił, okazuje skruchę i obiecuje, że to się nigdy nie powtórzy. Stara się znaleźć jakieś wytłumaczenie dla tego, co zrobił i przekonuje, że to był jednorazowy, wyjątkowy incydent, który już się nigdy nie zdarzy. Staje się znowu podobny do tego, jaki był na początku znajomości. Przynosi kwiaty, prezenty, zachowuje się jakby przemoc nigdy nie miała miejsca. Rozmawia, dzieli się swoimi przeżyciami, obiecuje, że nigdy już nie skrzywdzi. Dbą, spędza z nią czas i utrzymuje bardzo satysfakcjonujące kontakty seksualne. Osoba stosująca przemoc jak i osoba jej doznająca zachowują się jak świeżo zakochana para. Osoba doznająca przemocy zaczyna wierzyć w to, że partner się zmienił i że przemoc była jedynie incydentem. Faza miodowego miesiąca przemija. Po jakimś czasie napięcie znowu powraca i cały cykl przemocy powtarza się.

Prawdziwe zagrożenie, jakie niesie ze sobą faza miodowego miesiąca jest związane z tym, że przemoc w następnym cyklu jest zazwyczaj gwałtowniejsza. Cykliczność przemocy sprawia, że osobie doznającej przemocy trudno jest podjąć działania mające na celu zatrzymanie przemocy. Przemoc można spotkać w różnych domach we wszystkich zakątkach świata. Ofiarami przemocy domowej mogą być kobiety, mężczyźni, młodzi lub starzy, bogaci albo biedni, pochodzący ze wszystkich warstw społecznych i o różnych wpływach politycznych. Badania wykazują jednak, że prawdopodobieństwo jej wystąpienia wzrasta w tych środowiskach, gdzie obserwowane jest nasilenie zjawisk patologicznych np. alkoholizmu, narkomanii, przestępczości, w rodzinach zdeintegrowanych i dysfunkcyjnych, a także w rodzinach dotkniętych bezrobociem i biedą w różnych jej odmianach. Aktualny, wiarygodny wymiar zjawiska przemocy domowej nigdy nie będzie dokładnie znany ale jasne jest, że przemoc składa się na sytuację wielu rodzin na całym świecie.

2.3. Czynniki ryzyka przemocy domowej

Trudno jest zrozumieć, dlaczego ludzie krzywdzą swoich najbliższych. Kiedy dowiadujemy się o przemoc domowej, staramy się znaleźć wyjaśnienie, co sprawia, że ktoś, kto jest dobrym pracownikiem, uśmiechniętym i życzliwym sąsiadem, zaangażowanym społecznikiem w taki sposób zachowuje się wobec swoich domowników. Staramy się znaleźć przyczynę takich zachowań, bo trudno jest wyobrazić sobie, że tak się dzieje bez winy osób, które przemocy doznają. Tymczasem za przemoc zawsze odpowiedzialna jest osoba ją stosująca. Trzeba pamiętać, że nie ma jednej przyczyny przemocy domowej. Do przemocy dochodzi w wyniku współwystępowania i interakcji (wzajemnego oddziaływania na siebie) różnych czynników: społecznych, kulturowych i psychologicznych. Możemy mówić o elementach ryzyka, które zwiększają prawdopodobieństwo pojawienia się przemocy domowej, ale nie możemy stwierdzić, że są jej przyczyną. Należą do nich m.in.:

- normy społeczne i kulturowe - przemoc domowa jest skutkiem wielowiekowego, społecznego przyzwolenia na krzywdzenie osób najbliższych, w szczególności kobiet i dzieci. W wielu środowiskach akceptuje się bicie, stosowanie kar cielesnych i panuje przekonanie o dominującej roli mężczyzny w rodzinie. (...) Ponadto silne przekonanie, że wszystko, co się dzieje w domu należy do sfery prywatności z jednej strony wywołuje poczucie bezkarności osoby stosującej przemoc i bezradności osoby doznającej przemocy, a z drugiej – nasila niechęć innych osób do ingerowania w „cudze sprawy rodzinne”. W środowiskach charakteryzujących się dużą społeczną akceptacją przemocy, osoby doznające przemocy rzadko mogą liczyć na pomoc i wsparcie osób spoza rodziny, z kolei osoby stosujące przemoc nie muszą obawiać się zewnętrznych nacisków na zmianę zachowań wobec najbliższych. Badania pokazują, że przemoc wobec członków rodziny jest społecznie bardziej akceptowana i tolerowana niż stosowanie jej wobec obcych.

- dziedziczenie wzorca przemocy - przemoc bywa przekazywana z pokolenia na pokolenie. Dzieci wychowujące się w domach, w których krzywdzi się bliskich, przyswajają sobie zachowania dorosłych, których są świadkami lub przemocy tej doznają. Uczą się, że przemoc to najlepszy i najbardziej skuteczny sposób rozwiązywania konfliktów. Jednak uczeniu się i naśladowaniu podlega jedynie pewien rodzaj agresywnej relacji, a nie konkretne zachowanie, np. bicie w określony sposób lub określonym narzędziem.

- uzależnienie i nadużywanie alkoholu - badania dowodzą, że większość osób stosujących przemoc domową jest pod wpływem środków odurzających (alkoholu i narkotyków). Także wiele osób stosujących przemoc krzywdząc swoich najbliższych, znajduje się pod wpływem alkoholu. Osłabia on kontrolę własnych zachowań, zwiększa prawdopodobieństwo reagowania złością i gniewem na trudności i niepowodzenia życiowe, zaburza ocenę sytuacji i może powodować błędną interpretację zachowań innych osób. Uzależnienie od alkoholu nie zwalnia z odpowiedzialności za popełnione czyny, mimo że osoby stosujące przemoc często wykorzystują fakt bycia nietrzeźwym jako usprawiedliwienie swojego zachowania. Około 60% pacjentów leczenia odwykowego przyznaje, że ma problemy związane z przemocą wobec najbliższych. Warto jednak podkreślić, że nadużywanie alkoholu nie jest ani koniecznym, ani wystarczającym warunkiem stosowania przemocy. Obecny stan badań wskazuje na to, że nie ma związku przyczynowo-skutkowego między przemocą a alkoholem, ale można mówić o współwystępowaniu tych zjawisk.

- środowisko społeczne - istotnym czynnikiem sprzyjającym występowaniu przemocy domowej jest stres związany z aktualną sytuacją socjalno-ekonomiczną rodziny. Bezrobocie, problemy finansowe, mieszkaniowe czy zdrowotne, a także nawarstwianie się różnych problemów może wywoływać frustrację. To z kolei może sprzyjać pojawieniu się przemocy domowej (w badaniach przeprowadzonych przez CBOS w 2005 r. Polacy wskazują brak pieniędzy jako główną przyczynę konfliktów w domu). Osamotnienie rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej, izolacja, brak wsparcia z zewnątrz - osobistego lub instytucjonalnego - w sposób znaczący może wpływać na nasilenie zachowań związanych z przemocą.

2.4. Mechanizmy przemocy domowej

Przemoc domowa jest procesem. Osobie doznającej przemocy nie jest łatwo jednoznacznie stwierdzić, kiedy „to się zaczęło”. A zaczyna się od drobnych uszczypliwości, bagatelizowania potrzeb i opinii partnerki/żony, złośliwego krytykowania i wyśmiewania - najpierw bez świadków, a później także w obecności innych osób, stopniowego ograniczania kontaktów z innymi ludźmi, incydentów agresji fizycznej, a kończyć się może na wyzwiskach, poniżaniu i brutalnej przemocy. Mając na uwadze powyższe często zastanawiamy się dlaczego osoby doznające przemocy domowej pozostają w krzywdzących związkach przez wiele lat i nie potrafią się z nich uwolnić. Wyjaśnienie znajdziemy m.in. w mechanizmach przemocy:

- syndrom wyuczonej bezradności - to bezradność, która pojawia się w wyniku nabytych doświadczeń. Zwykle osoba doznająca przemocy poszukuje pomocy dla siebie. (...) Często jednak okazuje się, że działania mające ją ochronić, nie skutkują i nie przynoszą oczekiwanych przez nią efektów. Nabiera przekonania, że cokolwiek zrobi, to i tak nie zmieni to jej sytuacji. Ma poczucie, że jest krzywdzona, źle traktowana, że znęcanie się nad domownikiem jest przestępstwem, jednak nie jest w stanie zmotywować się do działania.

- zjawisko prania mózgu - mechanizm polegający na systematycznym, świadomym i celowym oddziaływaniu na człowieka w celu zmiany jego przekonań, postaw, uczuć, potrzeb. Działanie służące temu, aby członkowie rodziny funkcjonowali zgodnie z życzeniem osoby, która stosuje przemoc.

- Konsekwencjami „prania mózgu” są m.in. utrata poczucia własnej wartości oraz podporządkowanie się osobie stosującej przemoc domową. Metody stosowane w „praniu mózgu” to: izolacja, poniżanie i degradacja, monopolizacja uwagi, doprowadzenie do wyczerpania, wywoływanie lęku i depresji, naprzemiennosc kary i nagrody.

- zespół stresu pourazowego PTSD (post traumatic stress disorder) - zaburzenia lękowe PTSD występują u ofiar napadów, gwałtów i innych traumatycznych wydarzeń, np. wojen, klęsk żywiołowych, wypadków drogowych. Dotyczą sytuacji, w których człowiek jest narażony na utratę zdrowia i życia. Nasilenie PTSD zależy od intensywności i czasu trwania traumy. Ponadto objawy PTSD są intensywniejsze u osób, które przeżyły traumę w wyniku aktywności człowieka (gwałt, przemoc domowa), niż u ofiar zjawisk naturalnych (powódź, huragan). Objawami PTSD są m.in. zaburzenia snu, drażliwość, wybuchy gniewu, złości, czujność, natarczywe wspomnienia, koszmary senne.

- proces wiktylizacji - każdy „wchodząc” w związek z drugą osobą ma pewne wyobrażenia na temat swojego przyszłego życia, swojego małżeństwa, swojej rodziny. Akt przemocy burzy te wyobrażenia i wizję świata, partnera, siebie. Specjaliści nazywają to mianem burzenia utrwalonych przekonań. Osoba doznająca przemocy domowej czuje rozpacz i ma poczucie krzywdy, często na tym etapie zaczyna szukać pomocy. Niestety zdarza się, że spotyka się z nieprawidłowymi reakcjami osób, z którymi dzieli się swoimi problemami i od których oczekuje pomocy i wsparcia. Takie zachowanie przedstawicieli instytucji i służb, które przejawia się bagatelizowaniem problemów czy obwinianiem osoby doznającej przemocy nazywamy wtórnym zranieniem.

- syndrom sztokholmski - takim mianem określono mechanizm, który zaobserwowano u ofiar zamachu terrorystycznego w Sztokholmie. U osób przetrzymywanych przez terrorystów, a następnie uwolnionych przez policję pojawiły się reakcje, które większość obserwatorów uznała za irracjonalne. Otóż niedawni zakładnicy zaangażowali się w proces obrony swoich oprawców, zamiast żądać sprawiedliwości, czy nawet odwetu (co w tej sytuacji byłoby bardziej zrozumiałe). Jedną z ofiar tak związała się z terrorystą, iż zawarła z nim związek małżeński. W tej sytuacji można mówić o „patologicznej wdzięczności” za to, co zamachowiec mógł zrobić, a w rezultacie tego nie uczynił. Mógł zabić, a tego nie zrobił. Był panem ich życia i śmierci i darował im to życie, więc tylko dzięki niemu żyją. Podobny mechanizm obronny pojawia się u osób doznających przemocy domowej. Są one wdzięczne za drobne przywileje, które jeszcze mają, za „miodowe miesiące”, za chwile spokoju i namiastkę uczucia ze strony krzywdzącego je partnera, a czasem nawet za to, że żyją.

- mechanizm „psychologicznej pułapki” - wiele osób odczuwa zdziwienie, kiedy dowiaduje się, że osoba doznająca przemocy domowej tkwi w związku, który przynosi jej cierpienie, w którym jest upokarzana i w którym nie respektuje się jej praw. Tymczasem osoba doznająca przemocy domowej żyje nadzieją, że będzie lepiej. Dlatego też inwestuje w ten związek, obwiniając siebie za całe zło, wierzy, że jeśli bardziej się postara, to będzie lepiej. Ma poczucie, że zależy to właśnie od niej. Im więcej się stara i wkłada w to działanie więcej energii, tym trudniej jej ze związku zrezygnować.

2.5. Skutki przemocy

Na skutek przemocy osoby jej doznające widzą siebie jako osoby bez wartości, winne, bezsilne. Pojawia się u nich rezygnacja, poczucie utraty kontroli, tolerancja przemocy, niepewność, cierpienie. Często próbują sobie radzić z trudnościami za pomocą leków przeciwbólowych, uspakajających lub alkoholu. Na skutek przemocy dochodzi u nich do wyuczonej beznadziei. Rodzi się również poczucie winy za przemoc. U osób doznających przemocy może dojść także do wtórnego zranienia, które jest wynikiem niewłaściwej reakcji otoczenia. Rodzina lub najbliżsi mogą jeszcze bardziej ranić ofiarę takimi zachowaniami jak: niedowierzanie jej słowom, pomniejszanie zdarzenia i ważności raniących doświadczeń, obwinianie, negatywne określenia pod jej adresem, odmawianie pomocy. Doświadczenie przemocy może także prowadzić do powstania u osoby doznającej przemocy zespołu stresu pourazowego, czyli „powtarzające się, zakłócające przypomnienie sobie lub przeżywanie na nowo wydarzenia urazowego we wspomnieniach, wyobrażeniach na jawie lub w snach. Wyraźne zubożenie uczuciowe, odrętwienie i unikanie bodźców, które mogłyby wywoływać wspomnienie urazu”. Osoba z tym zespołem może odizolowywać się od ludzi, nie reagować na otoczenie. Mogą wystąpić zaburzenia ze strony układu autonomicznego, takie jak wzmożony stan czuwania, wzmożenie odruchów orientacyjnych, bezsenność, zaburzenia nastroju – anhedonia, stany depresyjne, myśli samobójcze; nieprawidłowości zachowania – nadużywanie alkoholu, lekarstw.

Rozdział 3.

Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu włocławskiego

Badanie zjawiska przemocy w rodzinie jest niezwykle trudnym procesem ze względu na wiele czynników, zarówno kulturowych jak i społecznych, które często nie pozwalają na ujawnienie informacji o trudnej sytuacji danej rodziny na zewnątrz. Doświadczanie przemocy od osób bliskich wywołuje wiele psychologicznych mechanizmów, które sprawiają, że osoby doznające przemocy często usprawiedliwiają sprawców, szukają winy w sobie i bardzo często staje się to problemem tzw. czterech ścian, a proces doświadczania przemocy jest długotrwały i ukrywany przez wiele lat. Cechą charakterystyczną dla zjawiska przemocy domowej jest często ciche przyzwolenie na akty przemocy wyrażające się np. w stwierdzeniu „bije -więc kocha”.

Zjawisko przemocy na terenie powiatu przedstawiono na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Włocławku, Prokuratury Rejonowej we Włocławku, Sądu Rejonowego we Włocławku, Sądu Rejonowego w Radziejowie, Komendy Miejskiej Policji we Włocławku oraz ośrodków pomocy społecznej. Z danych uzyskanych z ośrodków pomocy społecznej wynika, że w każdym mieście i gminie na terenie powiatu włocławskiego realizowane są wieloletnie programy przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nakładała na samorządy gmin obowiązek powoływania zespołów interdyscyplinarnych, które z mocy ustawy podejmują działania w stosunku do osób i rodzin dotkniętych przemocą domową, ale również inicjują działania w stosunku do zewnętrznych podmiotów i instytucji zajmujących się zjawiskiem przemocy w rodzinie. Na podstawie zebranych danych wynika, że w powiecie włocławskim we wszystkich gminach funkcjonowały Zespoły Interdyscyplinarne ds. przeciwdziałania przemocy, w skład których wchodził przedstawiciel jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych oraz kuratorzy sądowi. Celem Zespołów było i jest budowanie lokalnego systemu wsparcia dla osób i rodzin doświadczających przemocy oraz wypracowanie standardów współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz przeciwdziałania przemocy. Zakończenie procedury następowało w przypadku ustania przemocy w rodzinie w sposób trwały oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy. Procedura została również zamknięta, gdy zespół rozstrzygnął o braku zasadności podejmowania działań.

Tabela 1: Stosowanie procedury „Niebieskiej Karty” z podziałem na instytucje

		2018	2019	2020	2021	2022	do 30.09.2023	Średnia
Liczba prowadzonych Niebieskich Kart		160	200	178	241	217	168	194
Liczba zainicjowanych procedur NK - ogółem		137	163	146	178	140	93	142,83
Przez:	policję	128	156	132	167	129	79	131,83
	jednostkę pomocy społecznej	9	5	12	9	9	13	9,5
	gminną komisję rozwiązywania problemów alkoholowych	0	0	1	1	0	0	1
	ochronę zdrowia	0	0	0	0	0	0	0
	oświatę	0	2	1	1	2	1	1,4
	inne	0	0	0	0	0	0	0
Liczba zakończonych NK		98	147	111	166	131	89	123,66
Liczba sprawców przemocy - ogółem		158	184	163	205	183	113	167,66
W tym:	kobiet	5	12	12	15	18	15	12,83
	mężczyzn	112	171	150	189	165	97	147,33
	dzieci	1	1	1	1	0	1	1
Liczba ofiar przemocy w rodzinie- ogółem		210	265	236	239	262	161	228,83
W tym:	kobiet	150	164	139	162	151	94	143,33

	mężczyzn	11	30	20	32	27	15	22,50
	dzieci	49	71	77	45	84	52	63

Źródło: Dane Zespołów Interdyscyplinarnych z powiatu włocławskiego

Z powyższych danych wynika, że w powiecie włocławskim zjawisko przemocy utrzymuje się na podobnym poziomie. W latach 2021-2022 liczba prowadzonych procedur „Niebieskiej Karty” znacznie wzrosła z uwagi na łagodzenie panujących obostrzeń epidemiologicznych wywołanych wirusem Covid 19. Na przełomie badanych lat widać, że najczęściej NK wszczynala Policja podczas przeprowadzanych interwencji. Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodzin dotkniętych przemocą odbywało się w oparciu o procedurę NK i nie wymagało zgody osób dotkniętych przemocą w rodzinie. Procedura wszczynana była w sytuacji, gdy dany podmiot w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych powziął podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub osobę będącą świadkiem przemocy domowej. Podstawę prawną do zakończenia procedury NK stanowił art. 18 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie procedury NK i wzorów formularzy, który mówił, że następuje ono w przypadku: ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy albo rozstrzygnięciu o braku zasadności podejmowania działań. Dane wskazane w poniższej tabeli wskazują, że coraz więcej osób obejmowanych jest procedurą NK. Rosnąca liczba NK może świadczyć o tym, że zwiększa się świadomość społeczna zarówno osób, które dotknęła przemoc w rodzinie, jak i świadków przemocy. Procedura ta pozwala na skuteczniejszą pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.

Tabela 2: Stosowanie procedury Niebieskiej Karty na terenie gmin

Nr.	OPS	Liczba prowadzonych Niebieskich Kart				Liczba zakończonych Niebieskich Kart			
		2021	2022	Do 30.09.2023	Średnia	2021	2022	Do 30.09.2023	Średnia
1.	Baruchowo	18	11	3	10,66	14	10	1	8,33
2.	Boniewo	6	8	7	7	2	6	4	4
3.	Brześć Kuj.	24	37	34	31,66	14	13	18	15
4.	Chocień	10	12	5	9	8	9	4	7
5.	Chodecz	16	7	6	9,66	14	4	5	7,66
6.	Fabianki	31	18	10	19,66	31	19	5	18,33
7.	Izbica Kuj.	16	13	9	12,66	14	11	6	10,33
8.	Kowal (MOPS)	9	6	5	6,66	7	3	4	4,66
9.	Kowal	10	6	11	9	8	1	7	5,33
10.	Lubanie	11	17	14	14	0	9	14	7,66
11.	Lubień Kuj.	15	14	9	12,66	9	10	6	8,33
12.	Lubraniec	28	23	21	24	21	16	11	16
13.	Włocławek	47	45	34	42	24	20	4	16
	Ogółem:	241	217	168	208,66	166	131	89	128,66

Źródło: Dane Zespołów Interdyscyplinarnych z powiatu włocławskiego

Wśród gmin z terenu powiatu włocławskiego najwyższy wskaźnik realizacji procedury NK w okresie minionych 3 lat osiągnął Zespół Interdyscyplinarny z gminy Włocławek (42), Brześć Kujawski (31,66) oraz Fabianek (19,66). Najniższy natomiast Zespół Interdyscyplinarny z Miasta Kowal (6,66), Boniewa (7), Chocenia (9), Gminy Kowal (9). Podobnie wygląda kwestia zamknięcia Niebieskich Kart przez zespoły. Najwięcej NK zostało zamkniętych przez gminę Fabianki (18,33), Włocławek (16) oraz Brześć Kujawski (15). Najmniej NK zamknęła gmina Boniewo (4), Miasto Kowal (4,66), Gmina Kowal

(5,33). Adekwatnie do ilości założonych Niebieskich Kart przedstawia się liczba sprawców przemocy w rodzinie.

Tabela 3: Liczba sprawców przemocy domowej

		2021			2022			do 30.09.2023		
		kobiety	mężczyźni	dzieci	kobiety	mężczyźni	dzieci	kobiety	mężczyźni	dzieci
1.	Baruchowo	2	16	0	2	11	0	0	3	0
2.	Boniewo	0	6	0	0	8	0	0	7	0
3.	Brześć Kuj.	1	20	0	4	33	0	5	13	0
4.	Chocień	0	5	1	2	8	0	0	2	0
5.	Chodecz	2	14	0	0	7	0	1	4	1
6.	Fabianki	3	19	0	0	18	0	2	8	0
7.	Izbica Kuj.	0	14	0	2	9	0	0	0	0
8.	Kowal (MOPS)	1	5	0	0	4	0	1	3	0
9.	Kowal	3	8	0	1	5	0	0	9	0
10.	Lubanie	0	7	0	0	11	0	2	10	0
11.	Lubień Kuj.	1	14	0	2	12	0	0	10	0
12.	Lubraniec	2	26	0	2	21	0	2	19	0
13.	Włocławek	0	35	0	3	18	0	2	9	0
	Ogółem:	15	189	1	18	165	1	15	97	1
	Łącznie:	205			184			113		

Źródło: Dane Zespołów Interdyscyplinarnych z powiatu włocławskiego

Szczególną uwagę należy zwrócić na to, że w roku 2021 odnotowano najwyższą liczbę sprawców przemocy — 205, z czego 189 stanowili mężczyźni, 15 kobiety i 1 dziecko. Na terenie powiatu włocławskiego wśród osób dotkniętych przemocą, przeważającą część stanowią kobiety.

Tabela 4: Liczba ofiar przemocy domowej

		2021			2022			Do 30.09.2023		
		kobiety	mężczyźni	dzieci	kobiety	mężczyźni	dzieci	kobiety	mężczyźni	dzieci
1.	Baruchowo	15	3	7	8	1	7	2	0	4
2.	Boniewo	6	0	0	8	0	0	7	0	0
3.	Brześć Kuj.	15	1	14	35	4	44	12	7	13
4.	Chocień	6	0	0	8	0	2	2	0	1
5.	Chodecz	12	2	3	7	0	0	6	0	0
6.	Fabianki	16	3	4	15	2	1	8	0	3
7.	Izbica Kuj.	0	9	0	1	8	0	0	0	0
8.	Kowal (MOPS)	6	0	1	4	0	3	3	0	3
9.	Kowal	8	2	3	5	1	0	8	0	0
10.	Lubanie	7	1	0	11	1	0	10	1	1

11.	Lubień Kuj.	12	2	1	12	2	15	9	0	3
12.	Lubraniec	25	3	11	21	6	9	18	7	22
13.	Włocławek	34	6	1	16	2	0	9	0	2
	Ogółem:	162	32	45	151	27	84	94	15	52
	Łącznie:	239			262			161		

Źródło: Dane Zespołów Interdyscyplinarnych z powiatu włocławskiego

W 2021 roku spośród 239 osób będącymi ofiarami przemocy domowej 67,8 % stanowiły kobiety, 18,8 % stanowiły dzieci, zaś 13,4 % stanowili mężczyźni. W 2022 roku spośród 262 osób ponad 57 % stanowiły kobiety, ponad 10 % stanowili mężczyźni, a ponad 32 % stanowiły dzieci. Rok 2023 to nieznaczny spadek wskaźników. Powyższe dane wskazują niepokojące zjawisko wzrostu liczby dzieci, będących ofiarami przemocy domowej.

Na podstawie danych uzyskanych z Komendy Miejskiej Policji we Włocławku interwencje domowe policji w powiecie włocławskim przedstawiają się następująco:

Tabela 5: Interwencje domowe, a przemoc

POWIAT WŁOCŁAWSKI		2021	2022	do 30.09. 2023 r.
Liczba przeprowadzonych interwencji domowych - ogółem		793	566	297
w tym: dotyczących przemocy domowej (wszczęcie procedury Niebieskiej Karty)		542	385	256
Liczba interwencji dotyczących przemocy domowej ze względu na miejsce zamieszkania		542	385	256
miasto		411	281	196
wieś		131	104	60
Liczba sprawców przemocy domowej - ogółem		548	394	263
w tym:	kobiet	32	43	37
	mężczyzn	514	351	223
	małoletnich	2	0	3
Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu- ogółem		318	203	162
w tym:	kobiet	17	15	16
	mężczyzn	301	188	145
	małoletnich	0	0	0
Liczba ofiar przemocy domowej - ogółem		639	462	342
w tym:	kobiet	477	338	219
	mężczyzn	92	35	19

	dzieci	70	89	104
--	--------	----	----	-----

Źródło: Dane KMP we Włocławku

Analiza powyższych danych wskazuje, że znacznie zmalała:

- liczba interwencji domowych z 793 do 297;
- liczba interwencji dotyczących przemocy domowej ze względu na miejsce zamieszkania z 542 do 256;
- liczba sprawców przemocy domowej z 548 na 263, w tym będących pod wpływem alkoholu z 318 na 162;

- liczba ofiar przemocy domowej z 639 na 342. Najwięcej interwencji domowych odnotowano w miastach. Adekwatnie, do danych uzyskanych z ZI, największą grupę pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej stanowiły kobiety, ok. 72 % oraz dzieci ok. 18 % (z czego liczba dzieci z roku na rok ciągle wzrasta).

Na uwagę zasługuje również fakt, że ofiarami przemocy byli również mężczyźni, ok. 10 %. Niemniej jednak to właśnie mężczyźni byli głównymi sprawcami przemocy domowej. Wypełnienie „Niebieskiej Karty” nie jest równoznaczne ze złożeniem zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa i nie zawsze stanowi podstawę do wszczęcia postępowania karnego. Sąd Najwyższy wielokrotnie precyzował w swoich orzeczeniach sposoby rozumienia pojęcia „znęcania się”. Istota przestępstwa określonego w art. 207 § 1 k.k. polega na jakościowo innym zachowaniu się sprawcy względem pokrzywdzonego, jakże odmiennym od przypadków znieważania, naruszania nietykalności cielesnej, itp.

Liczbę dochodzeń w sprawie przemocy z art. 207 § 1 k.k. prowadzonych przez Prokuraturę Rejonową we Włocławku obrazuje poniższa tabela:

Tabela 6: Dochodzenia w sprawie przemocy

		2021	2022	do 30.09. 2023r.
Liczba dochodzeń w sprawie przemocy domowej - ogółem		134	123	117
w tym:	Liczba dochodzeń w sprawie przemocy z art. 207 kk zakończonych wniesieniem aktu oskarżenia	53	50	51
	Liczba dochodzeń w sprawie przemocy z art. 207 kk umorzonych	81	73	66

Źródło: Dane Prokuratury Rejonowej we Włocławku

Z powyższych danych wynika, że liczba dochodzeń w sprawie przemocy domowej z roku na rok maleje. Najwięcej dochodzeń w sprawie przemocy miało miejsce w 2021r.. Na uwagę zasługuje liczba dochodzeń umorzonych w sprawie przemocy z art. 207 kk, ponieważ ich liczba jest znacznie wyższa, niż postępowań zakończonych aktem oskarżenia. Umorzenie dochodzeń mogło wynikać z wycofania zeznań ofiary lub braku materiału dowodowego w sprawie. Liczbę postępowań i rodzaj zastosowanych środków karnych na przestrzeni 3 lat zastosowanych przez Sąd Rejonowy we Włocławku przedstawia tabela 7.

Tabela 7: Postępowania prowadzone przez Sąd Rejonowy we Włocławku i Sąd Rejonowy w Radziejowie w związku z przemocą w rodzinie wraz z środkami karnymi zastosowanymi wobec sprawców przemocy

POWIAT WŁOCŁAWSKI	2021	2022	do 30.09. 2023r.
Liczba zarejestrowanych spraw dotyczących przemocy domowej	70	79	61
Liczba postępowań z art. 207 kk zakończonych wydaniem wyroku skazującego	83	79	59
Liczba postępowań zakończonych umorzeniem	1	2	2
Liczba postępowań zakończonych uniewinnieniem	2	3	0

Liczba postępowań warunkowo umorzonych	2	5	2
Kary wobec sprawców przemocy domowej	71	54	35
Grzywna	1	5	3
Ograniczenie wolności	21	10	9
Pozbawienie wolności	49	39	23
25 lat pozbawienia wolności	0	0	0
Dożywotnie pozbawienie wolności	0	0	0
Zobowiązania skazanego do:	143	102	70
Powstrzymanie się od nadużywania alkoholu lub używania innych środków odurzających	38	23	12
Poddania się terapii uzależnień, w tym: - poddania się terapii, w szczególności psychoterapii lub psychoedukacji; - uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych	15	7	7
Powstrzymanie się od przebywania w określonych środowiskach lub miejscach	1	1	0
Powstrzymanie się od kontaktowania się z pokrzywdzonym lub innymi osobami w określony sposób	38	30	19
Powstrzymanie się od zbliżania się do pokrzywdzonego lub innych osób	36	30	22
Opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym	15	11	10

Źródło: Dane Sądu Rejonowego we Wrocławku i Sądu Rejonowego w Radziejowie

Analiza danych dotyczących spraw kończących się wniesieniem aktu oskarżenia, które rozstrzygnięcie znajdują w Sądzie Rejonowym we Wrocławku i Sądzie Rejonowym w Radziejowie wskazuje, że znaczna część spraw wniesionych do SR kończy się wydaniem wyroku skazującego, nieliczne sprawy zakończyły się umorzeniem lub zostały warunkowo umorzone. Bardzo ważne jest to, że większość spraw zakończyła się wydaniem wyroków skazujących. Zasadnicze znaczenie dla oddziaływania na sprawców przemocy oraz dla ochrony przez nich pokrzywdzonych ma sprawność postępowania wykonawczego. Analiza powyższych danych pochodzących wskazuje, że najczęstszym środkiem karnym zastosowanym wobec sprawców przemocy domowej jest kara pozbawienia wolności. Rzadziej stosuje się karę ograniczenia wolności.

W odniesieniu do zobowiązań skazanego, najwyższy odsetek stanowi powstrzymanie się od:

- od kontaktowania się z pokrzywdzonym lub innymi osobami w określony sposób;
- od zbliżania się do pokrzywdzonego lub innych osób;
- nadużywania alkoholu lub używania innych środków odurzających.

Uznając, że przemoc domowa narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności, a także w celu zwiększania skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie niezbędne jest objęcie pomocą i wsparciem osób doznających przemocy, a także podjęcie działań wobec osób stosujących przemoc domową.

Przemoc domowa to zjawisko, które nie powinno występować. Niestety występuje i bardzo często jest ukrywana przez osoby jej doznające. Osoby dotknięte przemocą domową z różnych powodów nie chcą ujawniać tego faktu i obciążać sprawców przemocy. Osoby te lub osoby im bliskie najczęściej szukają wsparcia w jednostkach pomocy społecznej najbliższej miejsca zamieszkania, tj. w miejskim lub gminnym ośrodku pomocy społecznej.

Dane zawarte w powyższych tabelach wskazują, iż osoby pokrzywdzone korzystają z pomocy różnych instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej, a zatem są coraz bardziej świadome swoich praw. Jednakże pomoc dla ofiar przemocy domowej to nie tylko zeznania w jednostce Policji, założenie „Niebieskiej Karty”. Niezbędna jest pomoc psychologiczna, prawna, socjalna, a także nierzadko pomoc w postaci tymczasowego schronienia.

Na terenie powiatu włocławskiego osoby dotknięte przemocą domową od 2004 r. mogą korzystać z wsparcia oferowanego przez Punkt poradnictwa specjalistycznego dla osób i rodzin będących ofiarami przemocy lub znajdujących się w innej trudnej sytuacji kryzysowej w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie we Włocławku, ul. Stodólna 68. Oferuje on poradnictwo specjalistyczne, w szczególności prawne, psychologiczne i pedagogiczne. Jest ono świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów związanych z przemocą domową. W ramach poradnictwa specjalistycznego prowadzona jest interwencja kryzysowa. Punkt poradnictwa czynny jest w każdy poniedziałek w godz. 15.30-17.30.

Tabela 8: Liczba konsultacji specjalistycznych w ramach Punktu Poradnictwa Specjalistycznego

	2021	2022	2023
Liczba udzielonych porad	28	36	27
w tym liczba porad dotycząca przemocy	2	0	2

Źródło: Dane PCPR we Włocławku

Z danych liczbowych zgromadzonych w powyższej tabeli wynika, iż najwięcej porad zostało udzielonych w 2022 r. W pracy z ofiarą przemocy bardzo duże znaczenie mają konsultacje. Ich zadaniem jest umożliwienie osobie doznającej przemocy dokonania rzeczowej i spokojnej analizy własnej sytuacji oraz określenia, jakie działania w danym przypadku powinny zostać podjęte. Dopiero gdy ona sama określi, jakie kroki chce przedsięwziąć, można przejść do następnego etapu, tj. udzielania wsparcia w konkretnych działaniach. Przedstawione liczby potwierdzają, że przemoc w rodzinie jest zjawiskiem ciągle nam towarzyszącym. Zapewne nie jesteśmy w stanie całkowicie zapobiec problemowi przemocy, ale można zmniejszyć jej rozmiary poprzez podejmowanie interdyscyplinarnych działań przez organy ścigania, wymiar sprawiedliwości, pomoc społeczną, oświatę, ochronę zdrowia, gdyż każda z tych instytucji dysponuje innymi narzędziami i tylko poprzez połączenie sił możliwym jest skuteczne przeciwdziałanie przemocy.

Rozdział 4. Założenia programu

1. Wszelkie cele i działania zaplanowane do realizacji w ramach niniejszego Programu mają służyć poprawie sytuacji rodzin doznających przemocy jak i ochronie rodzin zagrożonych przemocą. Aby efektywnie zapobiegać problemowi przemocy domowej niezbędne jest stworzenie spójnego i wielopoziomowego systemu pomocy osobom uwikłanym w przemoc, systemu opartego o aktywizację i rozwój zasobów lokalnych, zwłaszcza ilości dostępnych form pomocy oraz specjalistów.

2. Program skierowany jest do:

- 1) osób doznających przemocy domowej;
- 2) osób stosujących przemoc domową;
- 3) świadków przemocy domowej;
- 4) służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej;
- 5) społeczności lokalnej, w tym osób zagrożonych przemocą domową.

3. Cele programu: Celem głównym programu jest zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;

4. Cele szczegółowe:

- 1) zwiększenie dostępności i skuteczności działań w zakresie udzielania pomocy osobom doznającym przemocy domowej;
- 2) zwiększenie skuteczności podejmowanych działań wobec osób stosujących przemoc domową;
- 3) zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług;
- 4) zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

5. Zadania:

1.	Cel szczegółowy: zwiększenie dostępności i skuteczności działań w zakresie udzielania pomocy osobom doznającym przemocy domowej	
	1. Rozbudowa sieci i poszerzanie oferty placówek wspierających i udzielających pomocy osobom doznającym przemocy domowej 2. Nawiązywanie, rozwijanie i wzmacnianie działalności pomiędzy służbami, instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy osobom doznającym przemocy domowej 3. Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania pomocy w szczególności: medycznej, psychologicznej, pedagogicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej. 4. Opracowanie i realizacja indywidualnych i grupowych działań edukacyjnych kierowanych do osób doznających przemocy domowej, w szczególności w zakresie podstaw prawnych i zagadnień psychologicznych dotyczących reakcji na przemoc domową 5. Realizowanie przez instytucje publiczne zajmujące się pomocą osobom doznającym przemocy domowej, pomocy w formie poradnictwa medycznego, psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego, terapii indywidualnej lub grupowej, pomocy w formie grup wsparcia lub innych grup samopomocowych 6. Realizacja pomocy psychologicznej, pedagogicznej, prawnej, socjalnej, rodzinnej dla osób doznających przemocy domowej 7. Zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej, pomocy świadczonej przez: - ośrodki wsparcia oraz ośrodki interwencji kryzysowej; - specjalistyczne ośrodki wsparcia; 8. Zwiększanie dostępności do lokalnych i regionalnych telefonów zaufania dla osób doznających przemocy domowej 9. Zapewnienie ochrony dzieciom w trybie art. 12 a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej 10. Monitorowanie pomocy udzielanej osobom doznającym przemocy domowej	PCPR we współpracy z: OPS, Policją, Sądami, szkołami, organizacjami pozarządowymi, OIK, przychodniami podstawowej opieki medycznej, rodzinami zastępczymi, placówkami opiekuńczo-wychowawczymi
2.	Cel szczegółowy: zwiększenie skuteczności podejmowanych działań wobec osób stosujących przemoc domową	

	1. Aktualizowanie na stronach internetowych powiatu informatora zawierającego bazy teleadresowe podmiotów oraz organizacji pozarządowych realizujących działania wobec osób stosujących przemoc domową, wraz ze wskazaniem zakresu oddziaływań wobec sprawców przemocy domowej 2. Przesyłanie informatorów zawierających aktualne bazy teleadresowe z powiatu, właściwym miejscowo prezesom sądów rejonowych, prokuratorom rejonowym, komendantom Policji oraz gminom z terenu powiatu wrocławskiego 3. Opracowanie i realizacja wobec osób stosujących przemoc domową programu korekcyjno-edukacyjnego zmierzającego do zaprzestania stosowania przemocy domowej w warunkach wolnościowych 4. Zapewnienie dostępu do programu korekcyjno-edukacyjnego poprzez całoroczną dostępność miejsca realizacji programu 5. Monitorowanie udziału osób stosujących przemoc domową w programie korekcyjno-edukacyjnym 6. Opracowanie i realizacja programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową w warunkach wolnościowych 7. Zapewnienie dostępu do programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową poprzez całoroczną dostępność miejsca realizacji programu . 8. Monitorowanie udziału osób stosujących przemoc domową w programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową 9. Badanie skuteczności programów, o których mowa powyżej prze okres do 3 lat po ich ukończeniu Opracowanie i realizacja programu edukacyjnego lub wspierającego dla osób stosujących przemoc domową, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny lub psychologiczno-terapeutyczny	PCPR we współpracy z: OPS, Policją, Sądami, Prokuraturą organizacjami pozarządowymi
3.	Cel szczegółowy: zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług	
	1. Diagnoza zjawiska przemocy domowej na obszarze powiatu 2. Prowadzenie lokalnych kampanii społecznych, które: - obalają stereotypy na temat przemocy domowej, usprawiedliwiające jej stosowanie; - opisują mechanizmy przemocy domowej oraz	

	jednoznacznie wskazują na ich społeczną szkodliwość i społeczno-kulturowe uwarunkowania; - promują metody wychowawcze bez użycia przemocy i informują o zakazie stosowania kar cielesnych wobec małoletnich przez osoby wykonujące władzę rodzicielską oraz sprawujące opiekę lub pieczę; - promują działania służące przeciwdziałaniu przemocy domowej, w tym ochronę i pomoc dla osób doznających przemocy oraz interwencję wobec osób stosujących przemoc domową; 3. Współpraca z kościołami lub związkami wyznaniowymi oraz organizacjami pozarządowymi, w celu wprowadzenia elementów edukacji na temat zjawiska przemocy domowej 4. Opracowanie i realizacja programu służącego działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych przemocą domową	PCPR we współpracy z: OPS, organizacjami pozarządowymi, kościołami lub związkami wyznaniowymi
4.	Cel szczegółowy: zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej	
	1. Wdrożenie systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami doznającymi przemocy domowej i z osobami stosującymi przemoc domową, m. in. w formie: superwizji, coachingu, doradztwa, grup wsparcia	PCPR we współpracy z: OPS, PUP, Policją

6. Rezultaty: Zakłada się, że zadania realizowane w ramach Programu doprowadzą do zwiększenia skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej poprzez:

- a) podniesienie świadomości społecznej w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej oraz zwiększenie wiedzy na temat mechanizmów i skutków przemocy;
- b) podniesienie jakości usług świadczonych na rzecz osób zagrożonych bądź doznających przemocy domowej;
- c) zintensyfikowanie i podniesienie jakości działań w stosunku do osób stosujących przemoc domową;
- d) zwiększenie dostępności do pomocy specjalistycznej osobom doznającym przemocy domowej, w tym zapewnienie miejsc w całodobowych placówkach udzielających pomocy;
- e) podniesienie kwalifikacji i wzrost kompetencji osób zajmujących się świadczeniem usług dla osób dotkniętych przemocą domową oraz osób tę przemoc stosujących;
- f) rozwój, wzmocnienie i upowszechnienie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej;
- g) zacieśnienie systemu współpracy między instytucjami.
- h) zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu włocławskiego.

7. Źródła finansowania: Środki finansowe na działania określone w Powiatowym programie przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej w powiecie włocławskim na lata 2021-2025 pozyskiwane będą z poniższych źródeł:

- 1) budżetu Powiatu Włocławskiego,
- 2) budżetu Państwa,
- 3) innych źródeł zewnętrznych

8. Realizatorzy: Koordynatorem Powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej w powiecie włocławskim na lata 2021-2025 jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włocławku, które współpracować będzie z lokalnymi samorządami, instytucjami, organizacjami pozarządowymi innymi podmiotami, które zajmują się sprawami rodziny.

9. Monitoring i ewaluacja: Informację z realizacji niniejszego programu Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie składać będzie corocznie Radzie Powiatu we Włocławku wraz ze sprawozdaniem z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

10. Podstawa prawna: Powiatowy program przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej w powiecie włocławskim na lata 2021-2025 oparty jest przede wszystkim na założeniach:

- Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.,
- Rządowego programu przeciwdziałania przemocy domowej na lata 2024-2030 (Uchwała Nr 5 Rady Ministrów z dnia 09 listopada 2023 r.),
- ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249, z późn. zm.)
- ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1526, z późn. zm.),
- ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901, z późn. zm.),
- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r., poz. 1426, z późn. zm.)
- ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. z 2022 r., poz. 1700, z późn. zm.),
- ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939, z późn. zm.),
- ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2023 r. poz. 2809, z późn. zm.),
- ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2022 r. poz. 1138, z późn. zm.),
- ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 202 r. poz. 1375, z późn. zm.),
- ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151).

Przewodniczący Rady

Zygmunt Stanisław Wierzowiecki

UZASADNIENIE

Rada Powiatu we Włocławku uchwałą Nr XXXI/263/21 z dnia 29 lipca 2021 r. przyjęła Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w powiecie włocławskim na lata 2021-2025 na podstawie ustawy z dnia 29 lipca 2005r r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r., poz. 1249).

W dniu 21 czerwca 2023 r. weszła w życie ustawa z dnia 9 marca 2023r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 535) wprowadzająca wiele znaczących zmian, w tym:

- nazwę przemoc w rodzinie zastąpiono nazwą przemoc domowa,
- rozszerzono definicję przemocy, dodając przemoc ekonomiczną i cyberprzemoc,
- wprowadzono zmiany dotyczące kierowania osób stosujących przemoc domową do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych lub psychologiczno-terapeutycznych,
- dookreślono cel realizacji w/w programów oraz wprowadzono nowe obowiązki dla osób kierowanych do uczestnictwa w programach.

W związku z powyższym, istnieje konieczność dostosowania istniejącego programu do aktualnego stanu prawnego.

Przewodniczący Rady

Zygmunt Stanisław Wierzowiecki

